Magiczny Kraków

Budżet Krakowa na 2026 rok – prezydencki projekt w rękach radnych

2025-12-10

Projekt, który w listopadzie otrzymali radni, to budżet gotowy, aby realizować nową strategię inwestycyjną miasta, skupioną na zadaniach bliższych codzienności, a jednocześnie spłacić wielkie przedsięwzięcia rozpoczęte za poprzedniej kadencji. To budżet z naciskiem na jakość i dostępność usług i oferty miasta, dążący do wzmocnienia dochodów i udziału zewnętrznych źródeł finansowania. O jego ostatecznym kształcie rozstrzygną prace rady miasta.

Na dwóch sesjach Rady Miasta Krakowa – 3 i 17 grudnia – przeprowadzone zostaną dwa czytania projektu budżetu Krakowa na rok 2026, zakończone głosowaniem. Po pierwszej debacie, podczas której założenia nowego budżetu przedstawił prezydent Aleksander Miszalski, a szczegółowe dane finansowe omówili urzędnicy Wydziału Budżetu UMK, radni będą mogli składać poprawki indywidualne i klubowe.

Budżet, który musi wiele pogodzić

Projekt budżetu Krakowa na 2026 rok został przekazany radnym miasta w ustawowym terminie, czyli do 15 listopada. Dzień wcześniej, podczas konferencji prasowej, prezydent Aleksander Miszalski zaznaczył, że będzie to ostatni tak trudny plan finansowy, który musi udźwignąć skutki rozpoczętych lata wcześniej wielkich inwestycji.

Chodzi tu przede wszystkim o projekty infrastrukturalne na wielką skalę, jak budowa linii tramwajowej KST z ul. Meissnera do Mistrzejowic, na którą zaplanowano w przyszłorocznym budżecie kwotę 250 mln zł. Sama ta inwestycja konsumuje więcej niż jedną trzecią wszystkich środków przeznaczonych na rozwój infrastruktury transportowej w planie na 2026 rok. Zakładany w przyszłym roku przejściowy wzrost deficytu budżetowego związany będzie z poziomem inwestycji (wydatki ogółem rzędu 1,4 mld zł), a jego oczekiwany spadek ma nastąpić od roku 2027, kiedy możliwe będzie utrzymanie wydatków inwestycyjnych na nieco niższym poziomie, za to w pełni realizującym strategię inwestycyjną przyjętą od początku kadencji Aleksandra Miszalskiego.

Wyznacznikiem tej strategii jest, po pierwsze, rezygnacja z inwestycji koncentrujących znaczne środki na pojedynczych zadaniach, a zamiast tego wprowadzanie do kolejnych budżetów większej liczby zadań skupionych na podnoszeniu komfortu życia i korzystania z miejskiej przestrzeni, zarówno gdy chodzi o infrastrukturę (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi), tereny zielone (wykupy gruntów, budowa i modernizacja parków, skwerów, placów zabaw) czy sportowe i rekreacyjne (modernizacja boisk, budowa basenów i nowych kompleksów sportowych). To samo dotyczy usług miasta w zakresie edukacji czy spraw społecznych (budowa żłobków, budowa i rozbudowa szkół, modernizacje DPS-ów i szpitali, likwidacja barier architektonicznych). Drugim założeniem jest równomierne rozłożenie inwestycji w mieście, tak aby dostrzeżone i zaspokojone zostały potrzeby dzielnic oddalonych od centrum i ich części położonych na obrzeżach miasta.

W budżecie musi się też znaleźć odpowiedź na wyzwania aktualnych czasów, stąd takie kierunki działań jak unowocześnianie infrastruktury informatycznej, w tym rozwój usług cyfrowych dostępnych

dla mieszkańców, czy poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Kolejnym celem przyszłorocznego budżetu jest kontynuacja poprawy wskaźników i parametrów świadczących o kondycji finansów samorządu, z jednoczesnym zagwarantowaniem zaspokajania potrzeb rozwojowych miasta i oczekiwań mieszkańców. Dowodem na to jest m.in. zaplanowanie w budżecie na 2026 rok nowych zadań inwestycyjnych w odpowiedzi na postulaty zgłaszane choćby w ramach „ławek dialogu”.

Proces przywracania równowagi budżetowej (celem jest wypracowanie stabilnej nadwyżki operacyjnej) potrwa kilka lat i poza optymalizacją wydatków bieżących musi zakładać zwiększanie dochodowości miasta oraz przyciąganie środków zewnętrznych. Dlatego przyszłoroczny plan wydatków na inwestycje ogólnomiejskie jest w około 20 proc. zbudowany w oparciu o zewnętrzne źródła finansowania (zagraniczne i krajowe).

Plan dochodów w 2026 roku

Projekt budżetu na 2026 rok zakłada, że dochody Krakowa ukształtują się na poziomie około 10 mld 162 mln zł. To o ponad 1 mld zł więcej niż w planie na 1 stycznia 2025 roku.

Tak jak w tym roku dominujące znaczenie będzie miał udział w podatkach PIT i CIT, ponieważ wpływy te po reformie znoszącej Polski Ład stanowią podstawę finansowania samorządów. Kraków zaplanował je na poziomie 6,1 mld zł (ponad 5,5 mld zł z PIT i ponad 0,5 mld zł z CIT), wyższym o 600 mln zł od tegorocznego. Zasilą więc one budżet w 60,3 proc. W kolejnych latach dochody z tego tytułu będą rosły, ponieważ na korzyść Krakowa działają nie tylko nowe zasady finansowania samorządów, ale także utrzymujący się przyrost liczby mieszkańców, który w połączeniu ze wzrostem zatrudnienia i poziomu wynagrodzeń pozytywnie wpływa na potencjał rozwojowy miasta. Kraków stale zachęca też mieszkańców do rozliczania się z podatku PIT w lokalnych urzędach skarbowych, co daje wymierne efekty finansowe – pozyskanie w tym roku 33 tys. nowych podatników zwiększa wpływ do budżetu miasta o około 130 mln zł.

Drugim co do wielkości źródłem dochodów miasta, bo stanowiącym aż 32 proc. całości, będą w 2026 roku dochody własne (m.in. podatki i opłaty lokalne, dochody z mienia, wpływy ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej) – tu projekt przewiduje wpływy na poziomie 3,2 mld zł.

Plan dochodów Krakowa uzupełnią jeszcze subwencje i dotacje z budżetu państwa w wysokości około 591 mln zł (5,8 proc.) oraz środki ze źródeł zagranicznych z przeznaczeniem na inwestycje w kwocie około 197 mln zł (1,9 proc.).

Plan wydatków w 2026 roku

Projekt budżetu na 2026 rok zakłada, że wydatki ogółem ukształtują się na poziomie 11,3 mld zł, z czego na realizację zadań bieżących miasto planuje przeznaczyć 9,7 mld zł, a resztę – około 1,6 mld zł – na wydatki majątkowe, czyli głównie program inwestycyjny wart ponad 1,4 mld zł (zadania ogólnomiejskie i dzielnicowe).

Największą pozycję w strukturze wydatków ogółem stanowić będzie edukacja (blisko 35 proc.), na drugim miejscu znajdzie się transport i łączność (19 proc.), na trzecim – gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11 proc.). Te trzy obszary, w identycznej kolejności, wiodą prym także w wydatkach bieżących, z kolei w wydatkach majątkowych bezwzględnie dominuje transport i łączność.

Mimo że wiele wydatków bieżących ma charakter sztywny i obligatoryjny (przykładowo w edukacji – wynagrodzenia czy dotacje dla placówek niesamorządowych), to w ramach działań naprawczych miasto stara się poddawać zadania fakultatywne większej dyscyplinie na etapie planowania i wydatkowania środków, monitorując zarówno celowość ponoszenia określonych kosztów, jak i wpływ racjonalizacji wydatków bieżących na zaspokajanie potrzeb mieszkańców i jakość usług świadczonych przez samorząd.

Równolegle, gdy chodzi o wydatki inwestycyjne, miasto kładzie nacisk na pozyskiwanie bezzwrotnych źródeł finansowania – m.in. dotacji z funduszy unijnych czy programów krajowych. Również realizacja zaplanowanego na rok 2026 programu inwestycyjnego nie byłaby możliwa bez ich udziału – ponad 140 mln zł pochodzi ze źródeł zagranicznych, natomiast ponad 128 mln zł to niepodlegające zwrotowi finansowanie pochodzenia krajowego. W sumie daje to blisko 20 proc. łącznych nakładów na wydatki inwestycyjne ogólnomiejskie w 2026 roku.

Inwestycje w 2026 roku

Największym kwotowo zadaniem inwestycyjnym w 2026 roku będzie końcowa faza realizacji tramwaju do Mistrzejowic (KST IV), na którą zapisano w budżecie 250 mln zł, co stanowi około 30 proc. wszystkich nakładów inwestycyjnych przewidzianych w dziedzinie transport i łączność.

Tradycyjnie obszar ten dominuje, gdy chodzi o politykę inwestycyjną miasta, i charakteryzuje się szerokim wachlarzem przedsięwzięć – od budowy i modernizacji sieci dróg, w tym budowy węzłów przesiadkowych wraz z parkingami P&R, przez budowę i modernizację chodników i ścieżek rowerowych, po montaż sygnalizacji świetlnych, doświetlanie przejść dla pieszych, stawianie nowych wiat przystankowych czy punktowe remonty nakładkowe.

Ogółem zadania związane z układem transportowym pochłoną 693 mln zł, czyli połowę przyszłorocznej puli na inwestycje. Warto wymienić niektóre z nich:

- przebudowa torowisk tramwajowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ciągu ulic Starowiślnej, Straszewskiego i Karmelickiej
- budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego wraz z parkingiem P&R Bronowice oraz terminalem autobusowym, budowa przystanku kolejowego SKA Kraków Prądnik Czerwony wraz z parkingiem P&R oraz budowa drogi dojazdowej z osiedla Kliny do stacji SKA w Opatkowicach
- rozbudowa i modernizacja dróg w różnych częściach miasta (np. Kocmyrzowska, Stelmachów i Piaskowa, Tyniecka, Niebyła)
- budowa dróg dla rowerów (wzdłuż południowej strony al. Pokoju, na odcinku ul. Walerego Sławka, wzdłuż ul. Jancarza)
- budowa przystanków autobusowych przy skrzyżowaniu ul. Stella-Sawickiego i Orlińskiego
- programy, z których sfinansowane zostaną zadania w różnych lokalizacjach: modernizacji dróg

(20 mln zł), budowy chodników (20 mln zł), budowy ścieżek rowerowych (8 mln zł), modernizacji torowisk tramwajowych (3,5 mln zł), budowy sygnalizacji świetlnych oraz doświetleń przejść dla pieszych (3 mln zł) i budowy miejsc postojowych (2 mln zł)
- modernizacja systemu oświetlenia publicznego wraz z instalacją usług typu smart, a także zakup i montaż energooszczędnych opraw oświetleniowych typu parkowego – co wpłynie na podniesienie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a w dłuższej perspektywie wygeneruje także oszczędności.

Zdecydowana większość inwestycji dotyczących szeroko pojętej infrastruktury transportowej będzie miała – wzorem tego roku – charakter lokalny i przyczyni się do poprawy codziennego funkcjonowania mieszkańców. Odzwierciedla to ogólną zmianę w podejściu do inwestycji, tj. odejście od wielkich, spektakularnych projektów w stronę tych, które – choć będą miały często znacznie mniejszą skalę – poprawią komfort codziennego życia, przemieszczania się i korzystania z najbliższego otoczenia, a zarazem wyrównają różnice w jakości infrastruktury w centrum i rejonach od niego oddalonych.

Drugim co do wielkości obszarem inwestycyjnym w mieście jest ochrona i kształtowanie środowiska. W przyszłym roku szereg zadań dotyczyć będzie rozwoju terenów zielonych (modernizacja parków – np. Planty krakowskie, Planty Podgórskie, bulwary wiślane, park Kolejowy, park przy Dworze Czeczów, park Białe Morza), a także wykupów terenów pod ogólnodostępną zieleń (np. Zakrzówek, park Woźniców w Czyżynach). Do projektu budżetu wpisano też inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej – m.in. budowę przepompowni Kabel, kanału ulgi na Sudole Dominikańskim, urządzeń podczyszczających na wylotach kanalizacji opadowej, przepompowni Na Wysokie Stany. Kontynuowana będzie rewitalizacja wnętrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty, modernizacja miejskich toalet, program małej retencji wód opadowych, programy termomodernizacji: budynków wielorodzinnych i budynków jednorodzinnych.

Inwestycje w dziedzinach pomoc, integracja społeczna i rodzina oraz sport i rekreacja służą rozbudowie szeroko pojętej infrastruktury społecznej, upowszechnianiu kultury fizycznej oraz tworzeniu zróżnicowanej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego. Na plan pierwszy wybija się budowa 11 nowych żłobków oraz przebudowa i modernizacja dwóch kolejnych. Kontynuowany będzie program likwidacji barier architektonicznych, w tym dobudowa wind w budynkach komunalnych, oraz budowa specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami wraz z miejscami całodobowego okresowego pobytu (projekt FEM-Działanie 5.6 – Budowa na miarę). Zaplanowano też budowę i modernizację sal gimnastycznych, krytych pływalni, orlików czy obiektów klubów sportowych – powstaną m.in. kompleks sportowy KSOS przy al. Powstania Warszawskiego, sala rehabilitacyjno-sportowa przy ZSS nr 1, kryta pływalnia na terenie KS Clepardia, hala sportowa przy ul. Monte Cassino, kryta pływalnia przy SP 129 (os. Na Stoku), kompleks sportowy os. Wolica.

W przeglądzie najważniejszych inwestycji nie może zabraknąć zadań dotyczących infrastruktury oświatowej – od budowy nowych szkół (ul. bp. Albina Małysiaka, ul. Na Załęczu, rejon ul. Dekerta i Portowej) po rozbudowę istniejących: Szkoła Podstawowa nr 124 (ul. Sucharskiego), Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 (ul. Prawocheńskiego), Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 (ul. Wrony), Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Socjoterapeutycznych (ul. Górka Narodowa), Szkoła Podstawowa nr 54 z budynkiem Samorządowego Przedszkola nr 133 (ul. Tyniecka), Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 15 (ul. Grochowa), Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 (ul. Stawowa). Jak co roku, zarezerwowana została

także pula środków na program termomodernizacji budynków oświatowych.

Bieżący dialog z mieszkańcami i nowe przedsięwzięcia

Choć zdecydowana większość inwestycji, które znalazły się w projekcie budżetu na rok 2026, to zadania rozpoczęte w latach poprzednich i kontynuowane, udało się też znaleźć finansowanie dla pewnej puli nowych przedsięwzięć. Pokazuje to m.in., że aktywność mieszkańców i mieszkanek uczestniczących w Ławkach Dialogu ma bezpośrednie przełożenie na kierunki polityki inwestycyjnej miasta – w przyszłorocznym budżecie znajdziemy więc takie zadania, jak: rozbudowa ul. Szafrana, budowa połączenia ul. Fredry z ul. Przyjaźni Polsko-Węgierskiej, przebudowa ul. Starowolskiej, budowa ekranów akustycznych w ciągu ul. Klasztornej, budowa zatok autobusowych przy ul. Brożka (przystanek Borsucza), budowa linii tramwajowej do os. Złocień, przebudowa, budowa, modernizacja nawierzchni na terenie Plant Bieńczyckich, modernizacja placu zabaw przy ul. Łopackiego, modernizacja XLIII Liceum Ogólnokształcącego, budowa sali gimnastycznej przy SP 32 (ul. Królowej Jadwigi).

Bliżej dzielnic, bliżej mieszkańców

Miasto sukcesywnie zwiększa pulę środków inwestycyjnych wydzielonych do dyspozycji dzielnic – w 2026 roku wyniosą one ponad 23 mln zł (dla porównania w tym roku dzielnice mają do podziału 19,6 mln zł, w 2024 roku miały 14 mln zł).

Wzmocnienie dotyczy także środków na całościowe budżety dzielnic – począwszy od 2025 roku, zgodnie ze zobowiązaniem prezydenta, miasto co roku podwyższa o 15 proc. środki kierowane na wydatki dzielnic. Z 84 mln 226 tys. zł, które jednostki otrzymały w tym roku, w 2026 roku pula ta wzrośnie do 99 mln 226 tys. zł. A założeniem jest podwojenie poziomu finasowania dzielnic w ciągu lat 2025–2029 (do docelowych 144 mln 226 tys. zł).

To nie wszystko – dzięki przygotowanej nowelizacji uchwały o konsultacjach społecznych w przyszłym roku uruchomione zostaną dwa mechanizmy wzmacniające głos dzielnic i ich udział we współdecydowaniu o kierunku rozwoju miasta: tzw. małe konsultacje oraz referendum dzielnicowe. Te pierwsze to uproszczony tryb dialogu z mieszkańcami na poziomie dzielnicowym, a drugie – możliwość organizacji demokratycznego głosowania na poziomie jednostki pomocniczej gminy. Wniosek o przeprowadzenie referendum będzie mogła złożyć rada dzielnicy w drodze uchwały podjętej większością 3/5 głosów, prezydent miasta, rada miasta lub grupa 10 proc. mieszkańców danej dzielnicy posiadających czynne prawo wyborcze. Referendum będzie mogło odbywać się maksymalnie raz w roku w danej dzielnicy. Mechanizmy te pozwolą mieszkańcom decydować o najważniejszych dla nich kwestiach, takich jak inwestycje lokalne czy funkcjonowanie infrastruktury komunalnej, jeśli nie będą przekraczać budżetu dzielnicy.

- **Budżet Miasta Krakowa na rok 2026 – projekt prezydenta Miasta [PDF]**
- **Finanse Miasta Krakowa 2026 [PDF]**

Magiczny
Kraków